

OPINIA ORNITOLOGICZNA

dla Budynku Wielofunkcyjnego w Brzuśniku

34-382 Brzuśnik 233

Metryka dokumentu					
Tytuł dokumentu	OPINIA ORNITOLOGICZNA DLA BUDYNKU WIELOFUNKCYJNEGO W BRZUŚNIKU 34-382 BRZUŚNIK 233				
Zamawiający	GMINA RADZIECHOWY - WIEPRZ Wieprz 700, 34-381 Radziechowy www.radziechowy-wieprz.pl				
Wykonawca	TECHMASTER Sp. z o.o. ul. Kabaty 2, 34-300 Żywiec NIP: 553-251-99-69 https://techmaster.com.pl biuro@techmaster.com.pl tel. +48/33-861-16-81 				
Autor dokumentu:	Wojciech Gałosz				
Podstawa prawna sporządzenia dokumentu:	Umowa Nr 82/2024 z dnia 15.04.2024r.v				
Nr wersji	1.0	Status:	Zaakceptowana	Data:	Maj 2024 r.

Wstęp

Budynki stanowią istotne miejsce rozrodu i spoczynku dla wielu gatunków ptaków i ssaków, w tym również gatunków podlegających ochronie prawnej. Z aktów prawnych takich jak Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz Rozporządzenie Ministra środowiska z dnia 16 grudnia 2016 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt wyraźnie wynika, że w przypadku, gdy budynek stanowi właśnie takie miejsce, należy przedsięwziąć odpowiednie środki, aby nie spowodować szkody w środowisku lub uzyskać stosowne zgody, w tym zgody na odstąpienia.

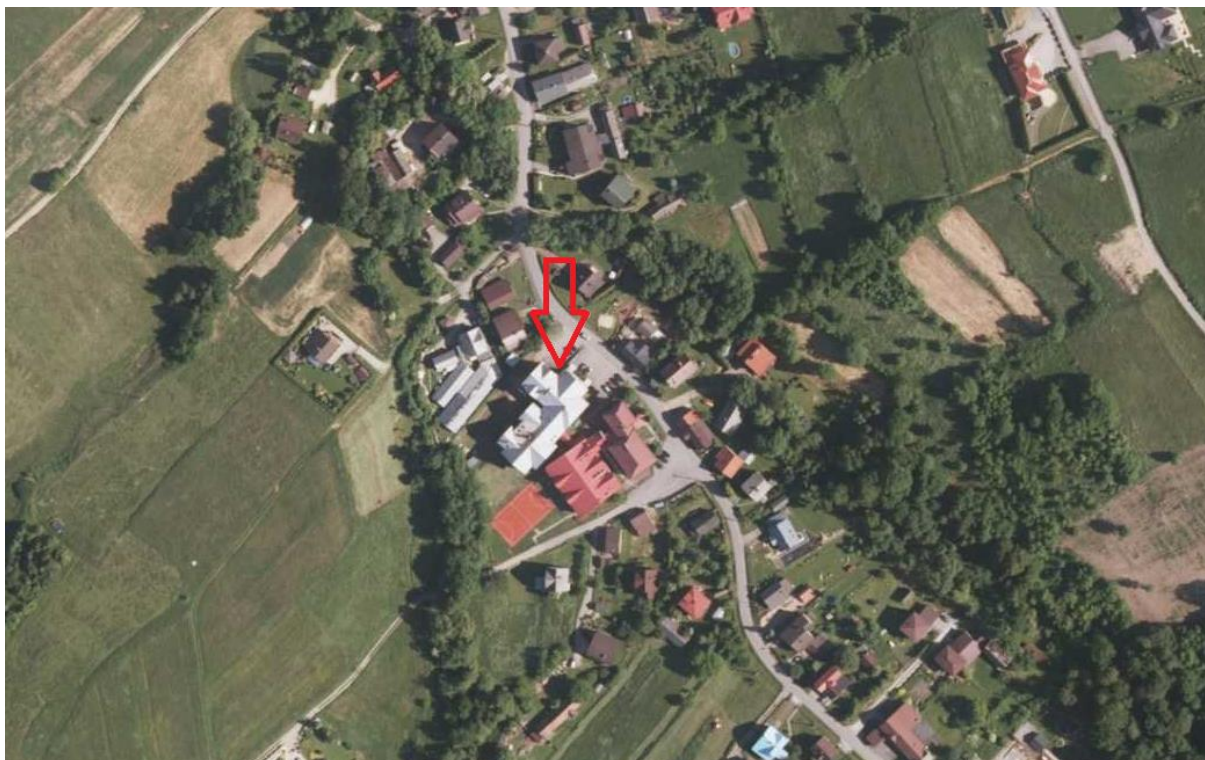
Dlatego dobrą praktyką jest jeszcze przed rozpoczęciem prac budowlanych, w trakcie ich planowania przeprowadzić inspekcję obiektu pod kątem występowania gatunków chronionych, w tym szczególnie ptaków i nietoperzy. W przypadku stwierdzenia rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku lub żerowania należy tak zaplanować prace, aby zminimalizować ich wpływ na wymienione wcześniej aspekty. Jeżeli nie da się tego uniknąć, należy wystąpić o zgody na odstąpienia od zakazów i zaplanować proporcjonalne działania kompensujące.

Takim celom służy inwentaryzacja ornitologiczna i chiropterologiczna. Powinna ona być prowadzona w reprezentatywnym okresie, aby wychwycić rzeczywistą, aktualną bytność zwierząt należących do gatunków chronionych. W przypadku braku takiej możliwości, można inwentaryzację przeprowadzić na podstawie dowodów pośrednich, zalecana wtedy jest znacząco większa staranność prowadzonych obserwacji i wymagane jest duże doświadczenie obserwatora. W takim przypadku – zgodnie z zasadą ostrożnościową – wszystkie wątpliwości np. co do liczby osobników, gniazd, sposobu zasiedlenia interpretuje się na korzyść wymogów ochrony przyrody.

O ile sama inwentaryzacja daje informacje o zasiedleniu budynku, o tyle dla Inwestora istotna jest Opinia ornitologiczna, gdzie w jasny sposób opisuje się budynek, obecne gatunki oraz sposoby postępowania z nimi i ich siedliskami. Jest to dokument mający istotne znaczenie, jako pomoc w trakcie projektowania działań budowlanych czy remontowych.

Opis obiektu

Jest to budynek położony w obrębie luźnej zabudowy skupionej w znacznej mierze wzdłuż umiarkowanie ruchliwej drogi. Od północnego wschodu przylega do niego droga, za drogą znajdują się kolejne zabudowania, od zachodu niewielka łąka, a za nią zarośla nadrzeczne i potok. Od pozostałych kierunków – kolejne budynki.

Ryc. 1. Otoczenie opisywanego obiektu. Przedmiotowy budynek zaznaczony strzałką.

Podkład: <https://geoportal.gov.pl/>

Budynek zbudowany na pochyłym terenie jako wielokondygnacyjny, skomplikowanej bryle. Budynek w znacznej części nie jest zagospodarowany przez człowieka, posiada duże nieszczelności, a ściany jego w większości nie są otynkowane – widoczna od zewnątrz jest surowa cegła. Strych jest rozległy, ale w dużej części jasny, z zaciemnionymi bocznymi przestrzeniami. Piwnica sucha, w znacznej części jasna, wykorzystywana jako podręczny skład.

Ryc.2. Budynek – widok od południowego-zachodu.

Ryc. 3. Budynek – widok od zachodu.

Ryc. 4. Budynek – widok od zachodu.

Ryc. 5. Budynek – widok od północnego zachodu.

Ryc. 6. Budynek – widok od północnego wschodu.

Ryc. 7. Budynek – widok od południowego wschodu.

Ryc. 8. Przestrzeń strychowa –część jasna.

Ryc. 9. Piwnica budynku.

Wizja w terenie i jej wyniki

Obserwacje terenowe prowadzono 7-8.05.2024 r. w warunkach dobrej widoczności. Obserwacje dzienne rozpoczynano w godzinach około południowych i kontynuowano późnym popołudniem. Obserwacje nocne prowadzono po zmroku i przed świtem w formie 30-minutowych nasłuchów ukierunkowanych w stronę zidentyfikowania bytności nietoperzy.

Termin obserwacji był po przylocie oknówki *Delichon urbicum* oraz jerzyka *Apus apus*.

W trakcie obserwacji dziennych skupiono się na aktywności ptaków i śladach ich bytności w obrębie samej elewacji, otworów okiennych, zarówno z wykorzystaniem lornetki, jak i endoskopu. W przypadku dachu i przestrzeni poddasza dokonano lustracji pod kątem możliwego gniazdowania ptaków lub śladów takiego faktu.

Obserwacje prowadzono z pomocą lornetki 10x42 oraz lustrzanki cyfrowej z obiektywem typu zoom 18-300 mm. Poszukiwano samych ptaków, ich gniazd i śladów bytności, takich jak resztki kału, zaciemnienia tynku w miejscu przebywania. W trakcie inspekcji elewacji do penetracji szczelin używano endoskopu DNT z sondą o średnicy 8,5 mm.

W trakcie obserwacji nocnych korzystano z detektora marki Lunabat DFR-1 (szerokopasmowy detektor ultradźwiękowy z detekcją typu frequency-division z funkcją zachowania amplitudy nie wymagającą dostrajania, zintegrowany ze specjalizowanym rejestratorem szerokopasmowym). Nasłuch detektorowy prowadzono w formie powolnego obejścia budynku. Posiłkowano się obserwacją z pomocą noktowizora II generacji Bushnell Equinox Z. Do opracowania danych korzystano z oprogramowania bioakustycznego Pettersson BATSOUND - v.4.1.

Budynek jest zbudowany w formie skomplikowanej bryły. Elewacje są ceglane, nie pokryte tynkiem. Dach wykonany z dużym okapem, umożliwiającym schronienie dla ptaków. Istnieje wiele wlotów do środka budynku, z czego większość jest w otoczeniu stolarki okiennej. Budynek w znacznej części nie jest użytkowany przez ludzi, a pomieszczenia są puste.

Przestrzeń strychowa otwarta dla zwierząt. Dostęp do niej odbywa się zarówno przez otwory w otoczeniu stolarki okiennej, jak i przez szczeliny pod dachem. Główna przestrzeń jest jasna, ale boczne posiadają zakamarki w pełni zacienione. Wysokość przestrzeni w głównej części strychu sięga 4 metrów.

Parapetów zewnętrznych w większej części brak, a tam gdzie są, są dobrze przymocowane, bez szczelin pod spodem. Brak możliwości przebywania tam ptaków, czy nietoperzy.

Piwnice pomimo dostępności dla drobnych zwierząt są suche i wykorzystywane przez ludzi jako podręczny skład.

W obrębie budynku obserwowano liczne ślady zwierząt. W przestrzeni strychowej znaleziono liczne odchody kuny domowej *Martes foina* oraz resztki wnoszonego przez te zwierzęta pokarmu (głównie kości). Belki konstrukcji dachowej pobrudzone są licznymi śladami ptasiego kału. Przy drugim kominie licząc od strony południowej odnaleziono odchody nietoperzy. Na podstawie ich ilości, stanu i wielkości stwierdzono, że jest to mroczek późny w liczbie kilku (8-10) osobników.

Po stronie zewnętrznej na elementach konstrukcyjnych dachu liczne pobielenia kałem, ale odnaleziono tylko 2 gniazda sierpówki *Streptopelia decaocto*, z czego jedno zasiedlone, a drugie puste.

Po północno-wschodniej stronie (od drogi) odnaleziono 2 gniazda zasiedlone przez mazurka *Passer montanus*.

W bezpośrednim otoczeniu budynku wieczorem odzywała się pójdzka *Athene noctua*, więc budynek należy traktować jako przynajmniej potencjalne siedlisko tego gatunku.

W obrębie budynku nie obserwowano innych gatunków ptaków.

Nocą w obrębie elewacji i dachu odnotowano umiarkowaną aktywność nietoperzy. Było to kilka osobników mroczka późnego *Eptesicus serotinus*. Odnotowano również aktywność pojedynczego osobnika karlika malutkiego *Pipistrellus pipistrellus*.

Ryc. 10. Gniazdo mazurka w szczelinie dachu.

Ryc. 11. Gniazdo mazurka w szczelinie pod konstrukcją dachu.

Ryc. 12. Gniazdo sierpówki.

Ryc. 13. Odchody mroczka późnego.

Ryc. 14. Pobielenia kałem belek na strychu.

Ryc. 15. Szczeliny pod stolarką okienną.

Ryc. 16. Odchody kury domowej.

Podsumowanie, wnioski i zalecenia

Budynek należy traktować jako zasiedlony przez 3 gatunki chronionych ptaków:

- sierpówka *Streptopelia decaocto* – 1 para pewna,
- mazurek *Passer montanus* – 2 pary pewne,
- pójdzka *Athene noctua* – 1 para prawdopodobna.

Budynek należy traktować jako zasiedlony przez 1 gatunek chronionych ssaków:

- mroczek późny *Eptesicus serotinus* – 10 osobników.

Budynek aktualnie jest miejscem gniazdowania, rozrodu, wychowu młodych 4 gatunków chronionych w rozumieniu Ustawy o ochronie przyrody i Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.

Przed rozpoczęciem prac należy uzyskać zezwolenie na odstępstwa od zakazów zawartych w wymienionych aktach prawnych.

Aby wykonać kompensacje przyrodnicze, w trakcie prac należy na budynku zamontować 2 budki półotwarte typu kopciuszek. Budki powinny być zainstalowane w trakcie prac termomodernizacyjnych w ten sposób, aby ich boki były wtopione w materiał ocieplający elewację.

Aby wykonać kompensacje przyrodnicze, w trakcie prac należy na budynku zamontować:

Dla mazurka – 2 podwójnych budek o średnicy otworów wlotowych około 3,5 cm i wymiarach zewnętrznych (wys. x szer. x dług.) 18,00 x 37,00 x 22,00 cm z tolerancją do 2 cm na każdym wymiarze. W przypadku wybrania budek o innych wymiarach, powinny one być zaakceptowane przez nadzór ornitologiczny wraz z pisemnym uzasadnieniem, że właśnie takie budki będą dobre dla tego gatunku.

Ryc. 17. Przykład budki dla mazurka. Źródło: www.mkwpracownia.pl/

Budki należy rozwiesić:

– na elewacji północno-zachodniej, w odległości do 0,5 metra poniżej górnej krawędzi elewacji w środkowej części elewacji. Budki należy wmontować w termoizolację. Od zewnątrz można je pokryć tynkiem i/lub farbą elewacyjną.

Dla pójdzki – 1 budka typu kominowego lub typu belgijskiego.

Ryc. 18. Przykład budki kominowej dla pójdzki. Źródło: www.mkwpracownia.pl/

Budkę należy rozwiesić:

– na elewacji południowo-zachodniej, w odległości do 0,5 metra poniżej górnej krawędzi elewacji w środkowej części elewacji. Budkę należy wmontować w termoizolację. Od zewnątrz można ją pokryć tynkiem i/lub farbą elewacyjną.

Dla sierpówki nie przewiduje się kompensacji ze względu, że jest to gatunek gnieźdzący się zazwyczaj na drzewach, a incydentalnie w budynkach. Zainstalowanie platformy gniazdowej zazwyczaj kończy się zasiedleniem jej przez gołębia miejskiego *Columba livia forma urbana*, który jest gatunkiem wysoce konfliktowym. Sam budynek znajduje się w krajobrazie wiejskim, w otoczeniu dostępne są drzewa dogodne do gniazdowania.

Dla mrocza późnego – 1 budkę szczelinową natynkową o szerokości szczeliny 3 cm oraz z minimalną wysokością 60 cm, minimalną szerokością 40 cm.

Budkę należy rozwiesić elewacji północno-wschodniej na wysokości do 3 metrów od krawędzi dachu. Budka może zostać pokryta z zewnątrz tą samą farbą, co elewacja. Budka powinna być zainstalowana natynkowo.

Ryc. 19. Przykład budki szczelinowej dla nietoperzy. Źródło: www.mkwpracownia.pl/

Prace należy prowadzić pod nadzorem przyrodniczym. Nadzór powinien być sprawowany w celu:

- dokonania kontroli przed rozpoczęciem prac, czy w obrębie budynku nie odbywają się lęgi chronionych ptaków oraz czy nie odbywa się rozród i wychów młodych nietoperzy,
- w przypadku stwierdzenia takiego faktu nadzór powinien dopilnować, aby prace prowadzone były w innych częściach budynku, a dopiero po wyprowadzeniu lęgów/zakończeniu rozrodu i wychowu młodych realizować je w otoczeniu gniazda,
- wskazania miejsca i sposobu zawieszenia budek,
- kontroli jakości budek i sposobu ich zawieszenia.